

ИЗГОВОР

Пише	Изговара се	Пример	Напоменс
<i>ai</i> <i>ae</i>	ау ē	LAUDO AETERNITAS	ē је отворено
<i>oe</i>	ē	FOEDERATUS	ē је затворено
<i>aë</i> <i>oë</i>	ае ое	AËR или AĚR POËMA, POĚTA	знак " (<i>дијереза</i>) или знак за дуги, односно кратки квантитет, ставља се изнад другог самогласника дифтонга <i>ае</i> и <i>ое</i> када сваки од њих треба изговорити посебно
<i>i</i>	<i>j</i>	IANUARĪUS MĀIUS	кад се налази на почетку речи испред самогласника или у средини речи између самогласника
<i>ch</i> <i>rh</i> <i>ph</i> <i>th</i> <i>z</i> <i>y</i>	х р ф т з и	SCHŎLA RHĚTOR PHILŎLŎGUS THEĀTRUM ZŎNA SYMBŎLUM	} само у речима грчког порекла
<i>k</i>	к	KALENDAE	
<i>s</i> <i>ss</i>	з с	RŎSA PROFESSOR	између два самогласника између самогласника
<i>c</i> <i>c</i>	ц к	CAESAR CĪCĚRO COLLĚGA, CARBO, CRESCO, ACCIDO	испред е- гласа (<i>e, ae, oe</i>) и i- гласа (<i>i, y</i>) у свим осталим случајевима
<i>ngu</i>	нгв	LINGUA	испред самогласника
<i>qu</i>	кв	QUADRĀTUM	q се увек налази у вези qu
<i>x</i>	кс	CONTEXTUS	
<i>ti</i> <i>ti</i> <i>ti</i>	ци ти ти	NATĪŎ OSTĪA MIXTĪŎ BRATTIA TOTĪUS	испред самогласника кад испред ti стоји s, x, t када је i у слогу ti дуго (tī)
<i>su</i>	св	SUADĚŎ	ненаглашено пред самогласником

Напомена: знак ~ означава краткоћу самогласника, а знак — дужину. Зовемо их знацима за квантитет.

Постоје два изговора латинског језика: *класични* и *традиционални*.

Класични изговор је реконструисани изговор књижевног језика Римљана у класичном периоду, а традиционални се развио у средњем веку и очувао традицијом. Наиме, латински језик се у средњем и новом веку употребљавао упоредо са језицима европских народа и био је универзални језик науке, дипломатије, званичних докумената. *Традиционални изговор* се развио из познлатинског језика, из кога су потекли и романски језици.

Претходно наведена правила односе се на традиционални изговор.

Разлика између класичног и традиционалног изговора је у следећем: *s* се у класичном изговору изговара као *c*, слог *ti* као *ти*, дифтонзи *ae* и *oe* као *ај*, *ој*, глас *c* као *к*, а код аспирата *ch*, *rh*, *ph*, *th*, чују се оба гласа.

Речи из латинског језика које су ушле у свакодневну употребу у нашем језику изговарају се традиционално, јер смо их примили посредством модерних језика, нпр. нација, музеј, социјалан.

ВЕЖБАЊЕ ЗА ИЗГОВОР

1) дифтонг и дијереза

gáudēo, áut, séu, cóepit, coēgit, áeri, áeri, Aenéas, Tróēs, cōeo, cáusae, aetérnae, Phóebus, aērius, Aēropus, húic, éi, próelium.

2) речи грчког порекла

geográphia, symmétria, phantásia, Pýrrhus, zéphyrus, Athénae, Zéthus, Pháëthon, Corýnthius, Antíochus, nýmphae, máchina, Zephýrium, cýathus, symphónia, sym-páthia.

3) изговор самогласника *i* и *u*

áio, íus, iustítia, Iúppiter, iúdex, maíores, súum, suadébat, assuéscō, suávis, suáve, éius, lícet, libébit.

4) мешовити примери

ánguis, Áttius, vítiūm, Séxtius, quátiunt, sánguis, ótium, hóstia, istíus, úxor, áctio, Lucretía, cáusa, cáecus, quó, cálcar, crúx, quaestio, quínque, quárum, quáestus, concíto, círcum, cíppus, circénsis, cúrrus.

ДУЖИНА СЛОГОВА (Syllabārum quantitas)

У латинском језику самогласник може имати кратак или дуг квантитет.

Слог је дуг ако је и самогласник у њему дуг по квантитету.

Слог је дуг: — а) по природи (*natūrā*) кад је у њему дуг самогласник или дифтонг, нпр. *vīta*, *laudo*, *cūra*.

— б) по положају (*positiōne*) кад је у њему кратак самогласник иза кога следе два или више сугласника, удвојени сугласник, или сложени сугласник *x* (кс), нпр. *lāpsus*, *tērra*, *con-textus*.

Самогласник пред самогласником сматра се кратким: *mō-nēo*, *amicitia*.

НАГЛАСАК (Accentus)

Природа нагласка у латинском језику је динамичка, што значи да се наглашени слог од ненаглашених издваја јачином изговора, тј. ударом гласа. У српском језику природа нагласка је тонска, што значи да се наглашени слог висином тона разликује од ненаглашених слогова.

Двосложне речи као и у нашем језику имају нагласак на другом слогу од краја, нпр. *schōla, lingua*.

Тросложне и вишесложне речи имају нагласак на претпоследњем слогу (*praenultīma*) ако је по квантитету дуг, нпр. *quādrātum* или на трећем слогу од краја (*antepaenultīma*) уколико је претпоследњи по квантитету кратак, нпр. *phīlōsōphus*. Код дифтонга који су сачували боју оба вокала нагласак је увек на првом делу, нпр. *laudo*. Акценат никада не прелази трећи слог од краја.

Енклитике су једносложне речце које немају свог нагласка па се наслањају на реч пред собом и пишу се са њом заједно. Том приликом померају јој нагласак на последњи слог, нпр. *māter patērque* — мајка и отац.

РАСТАВЉАЊЕ РЕЧИ НА СЛОГОВЕ

Сугласник између два самогласника припада следећем слогу, нпр. *foe-de-rā-tus*. Од више сугласника претходном слогу припада први сугласник, а остали следећем слогу, нпр. *ae-ter-nī-tas*.

ВЕЖБАЊЕ ЗА НАГЛАСАК

1) Раставите следеће речи на слокове:

splendīdus
candīdus
monēo
militīa
salūber
maiōres

proelīum
pulcher
pulchrōrum
aēr
aes
modo

caecus
seu
aut
fortitūdo
geographīa
symmetrīa.

- 2) Сврстајте наведене једносложне, двосложне, тросложне и вишесложне речи у четири колоне.
- 3) Сврстајте тросложне и вишесложне речи према акценту: *praenultīma* и *antepaenultīma*.

ВРСТЕ РЕЧИ И ПРОМЕНЕ

Проучавајући латинску морфологију* и синтаксу** наићи ћете на многе сличности са српским језиком.

У латинском језику, као и у нашем, речи се деле на две групе: *променљиве* и *непроменљиве* речи

I. променљиве речи

- | | |
|-----------------------------------|------------------------------|
| 1) именице (<i>substantīva</i>) | } (<i>nōmīna</i>)
имена |
| 2) придеви (<i>adiectīva</i>) | |
| 3) заменице (<i>pronomīna</i>) | |
| 4) бројеви (<i>numeralīa</i>) | |
| 5) глаголи (<i>vērba</i>) | |

II. непроменљиве речи

- | | |
|---------------------------------------|---------------|
| 6) прилози (<i>adverbīa</i>) | } (рукописно) |
| 7) предлози (<i>praepositionēs</i>) | |
| 8) везници (<i>coniunctiōnes</i>) | |
| 9) узвици (<i>interiectiōnes</i>) | |
| 10) речце (<i>particulae</i>) | |

ИМЕНСКА ПРОМЕНА

Промена имена (*nōmīna*) у латинском језику зове се деклинација (*declinātiō*). Именску промену, као и у нашем језику, карактерише род (*gēnus*), број (*numērus*) и падеж (*cāsus*).

Појмом имена обухваћени су у латинском језику сви облици који се деклинирају: именице, заменице, придеви, променљиви бројеви као и глаголска имена.

У латинском језику постоје три рода: мушки (*gēnus masculīnum*), женски (*gēnus feminīnum*) и средњи (*gēnus neutrum*), као и два броја: једнина (*numērus singularis*) и множина (*numērus pluralis*).

У латинском језику има шест падежа. Првих пет падежа подудара се са нашим падежима, а шести (*ablatīvus*) одговара нашем инструменталу и локативу. Зато што не зависи ни од једне речи у реченици, номинатив и вокатив се и у латинском језику називају независним падежима (*cāsus rēcti*), а остали падежи зависним (*cāsus oblīqui*).

Имена падежа	Питање	Функција
Nominatīvus	ко, шта? ✓	субјекат
Genitīvus	кога, чега? ✓	припадање
Datīvus	коме, чему? ✓	индиректни објекат
Accusatīvus	кога, шта? ✓	директан објекат, циљ
Vocatīvus	хеј! ✓	дозивање
Ablatīvus	а) одакле?	а) исходиште радње, одвајање (одговара нашем генитиву)
	б) чим? с ким?	б) средство, друштво (одговара нашем инструменталу)
	в) где? кад? о коме? о чему?	в) место, време (одговара нашем локативу)

*) Наука која се бави проучавањем постанка и развика облика речи.

***) Наука о реченици и служби речи у њој.

Упоређивањем броја падежа у српском и латинском језику види се с једне стране одсуство аблатива, чију је функцију преузео генитив са предлозима (од куће, са планине), док у латинском језику нема инструментала и локатива чије је функције преузео аблатив. Овакво смањивање броја падежа у језику назива се синкретизмом.

ГЛАГОЛСКА ПРОМЕНА

Промена глагола у латинском језику зове се конјугација (*coniugatio*). Глаголску промену карактеришу три лица (*persōnae*), два броја (*numēri*), два стања — радно (*actīvum*), трпно (*passīvum*), три начина (*mōdi*) — индикатив, конјунктив, императив и шест времена (*tempōra*): презент, имперфект, футур I, перфект, плусквамперфект, футур II. Глагол се у латинском језику наводи у четири облика:

āmo	amāre	amāvi	amātum
1. л. једн. презента	инфинитив презента	1. л. једн. перфекта	партицип перфекта пас. ср. р.
волим	волети	заволео сам	завољено

да бисмо могли извести три временске основе (презентску, перфекатску и партиципску), од којих изводимо све глаголске облике. Глаголска основа је онај део глагола из кога се могу извести све остале основе и носилац је значења. У наведеном примеру глаголска основа је *āmā-*, а као носилац значења садржана је у сродним речима *āmor* (љубав), *amātor* (љубавник), *amatōrius* (љубавни).

МОРФОЛОГИЈА

I или a- деклинација: једнина

Номинатив једнине: -ă
Генитив једнине: -ae

Пример:

именица *puella*, -ae, f. девојка
придев *impīgra* вредна

Једнина	Функција	Падеж	Деклинација	Зврш. падежа
<i>Вредна девојка</i> посматра таблицу.	субјекат	Ном.	<i>puella impīgra</i>	-Ă
Таблица <i>вредне девојке</i> је лепа.	припадање	Ген.	<i>puellae impīgrae</i>	-AE
Учитељица <i>вредној</i> <i>девојци</i> даје таблицу.	индиректан објекат	Дат.	<i>puellae impīgrae</i>	-AE
Учитељица хвали <i>вредну девојку</i> .	објекат	Акуз.	<i>puellam impīgram</i>	ĂМ
<i>Вредна девојко</i> , добра си ученица.	дозивање	Вок.	<i>puella impīgra</i>	-Ă
Причамо са <i>вредном девојком</i> .	друштво	Абл.	<i>puellā impīgrā</i>	Ā

П а м њ и њ и: номинаџив једнине увек је једнак вокаџиву једнине.

По I или a- деклинацији мењају се именице и придеви женског рода чија се основа завршава на a- (упоредити III врсту именица женског рода у српском језику – жена, школа). При промени имена, као и у нашем језику, разликујемо непроменљиви део, који се зове *основа* и други променљиви део, који се зове *наџабак*. Код самогласничких основа самогласник из основе се сажима са самогласником из наставка и даје *завршеџак*. Именица у латинском језику наводи се у номинативу и генитиву једнине. Уз именицу обавезно стоји ознака за род, нпр. f. (скраћено од *femīninum*). По генитивном завршетку препознајемо којој деклинацији именица припада.

<u>puella,</u>	<u>-ae,</u>	<u>f.</u>	девојка
ном. једн.	завршетак	род	

Наџомена: у завршецима или наставцима за деклинацију и конјугацију увек ће бити означен квантитет крајњег слога (*ultima*). У тексту ће ознаке за дуги квантитет на последњем слогу бити стављене само изнад самогласника у аблативу, или где је дужина настала накнадно.

Индикатив презенте актива

Засад ћемо посматрати само два облика глагола *specto, spectāre*. Према завршетку инфинитива глаголи су груписани у четири конјугације. Инфинитив глагола I конјугације завршава се на *-āre*. Кад одбијемо од инфинитива наставак *-re* добијамо *презентску основу*. Основа глагола I конјугације завршава се на *ā-*, *spectā -*.

<i>specto, spectā-re</i>			Презентска основа	Лични наставци
<i>ā</i>				
Једн.	1. <i>specta -</i>	посматра - м	<i>spectā-</i>	-Ō
	2. <i>specta - s</i>	посматра - ш		-S
	3. <i>specta - t</i>	посматра		-T
Мн.	1. <i>spectā - mūs</i>	посматра - мо		-MŪS
	2. <i>spectā - lis</i>	посматра - те		-TĪS
	3. <i>specta - nt</i>	посматра - ју		-NT

Напомена: у 1. л. једине дошло је до сажимања *-a* из основе и личног наставка *-o* у *-ō*.

Презентом се казује радња која се догађа, траје или понавља у садашњости.

Већ смо напоменули да у латинском језику постоје три глаголска начина. За сада ћемо објаснити *индикатив* (*mōdus indicatīvus*). Индикатив је начин којим се изриче стварна радња, тј. да се нешто догађа или не догађа у било којем времену. Тај начин износи чињенице које објективно постоје, или се узимају као такве.

СИНТАКСА

Посматрајте предикате у реченицама означеним бројем 1). У латинском, исто као и у српском језику, постоји именски и глаголски предикат. Именски предикат је састављен из два дела: из копуле (глаголског) и главног именског дела. Копула мора увек бити у личном облику, а именски део најчешће, као и субјекат, стоји у номинативу.

именица помоћни
 глагол

Puella *discipūla* *est.*

субјекат именски предикат

придев помоћни
 глагол

Puella *impīgra* *est.*

субјекат именски предикат

Именица као део именског предиката слаже се са субјектом у падежу и броју.

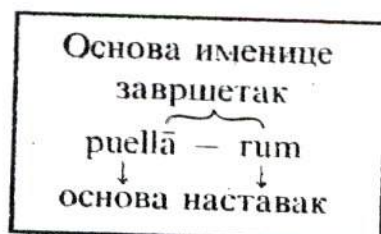
Придев као део именског предиката слаже се у роду, броју и падежу са субјектом.

МОРФОЛОГИЈА

I или a- деклинација: множина

Множина	Функција	Падеж	Деклинација	Завр. падежа
<i>Вредне девојке</i> су добре ученице.	субјекат	Ном.	puellae impīgrae	-AE
Велико је знање <i>вредних девојака</i> .	припадање	Ген.	puellārum impigrārum	-ĀRUM
<i>Вредним девојкама</i> рад доноси успех.	индиректан објекат	Дат.	puellis impīgrīs	-ĪS
Учитељица хвали <i>вредне девојке</i> .	објекат	Акуз.	puellas impīgras	-ĀS
<i>Вредне девојке</i> , учитељица вас хвали.	дозивање	Вок.	puellae impīgrae	-AE
Такмичимо се са <i>вредним девојкама</i> .	друштво	Абл.	puellis impigris	-ĪS

Памѝиѝи: у множини вокаѝѝѝ је увек једнак номинаѝѝѝу, а аблаѝѝѝ даѝѝѝу.



Осим именица женског рода, по I деклинацији мењају се и неке именице мушког рода које означавају мушко лице; деклинирају се исто као именице женског рода. (Упоредите III врсту именица женског рода у нашем језику по којој се мењају и неке именице мушког рода, као *судија*, *делија*.)

Именице мушког рода I деклинације

poēta, -ae, m. (скраћено masculīnum)
 песник
collēga, -ae, m. колега
athlēta, -ae, m. атлета
agricōla, -ae, m. земљорадник
scrība, -ae, m. писар
pirāta, -ae, m. гусар
nauta, -ae, m. морнар

У латинском језику род именица се одређује према значењу — *ѝри-родни род*, или према односу завршетака у номинативу и генитиву једнине — *ѝраматиѝички род*.

МОРФОЛОГИЈА

II или o- деклинација

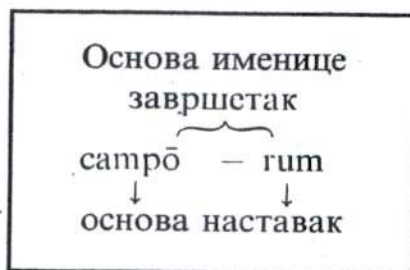
Номинатив једнине: -ūs
Генитив једнине: -ī

Примери:

именица campus, -i, m. поље
придев magnus велик

Једнина			Завршеци
Ном.	campus magnus	велико поље	-ūs
Ген.	campi magni	великог поља	-ī
Дат.	campo magno	великом пољу	-o
Акуз.	campum magnum	велико поље	-um
Вок.	campre magne	велико поље	-e
Абл.	campō magnō	(са) великог поља	-o

Множина			Завршеци
Ном.	campi magni	велика поља	-i
Ген.	camporum magnorum	великих поља	-orum
Дат.	campis magnis	великим пољима	-is
Акуз.	campos magnos	велика поља	-os
Вок.	campi magni	велика поља	-i
Абл.	campis magnis	(са) великих поља	-is



По II или o- деклинацији мењају се именице и придеви чија се основа завршава на -ō.

За групу именица мушког рода чији се ном. једн. завршава на -ūs, ген. једн. на -ī карактеристичан је вокатив једнине на -ē (то је једино одступање од правила да су номинатив и вокатив увек једнаки и у једнини и у множини). Упоредите у нашем језику човек — човече.

Именица *dēus, dēi* м. бог, у вокативу једине гласи *dēus*, у номинативу и вокативу мн. *dēi* или *dīi*, у дативу и аблативу мн. *dēis* или *dīis*.

II конјугација: индикатив презенте актива

tīmēo, tīmēre, tīmūi бојати се

Инфинитив глагола II конјугације завршава се на *-ēre*. Исто као и код глагола I конјугације, кад од инфинитива одуземо наставак *-re*, добијамо презентску основу. Презентска основа глагола II конјугације завршава се на *-e, tīmē -*.

<i>tīmēō, tīmē-re</i>			Презентска основа	Лични наставци
Једн.	1. <i>tīmēo</i>	бојим се	tīmē-	-Ō
	2. <i>tīmēs</i>	бојиш се		-S
	3. <i>tīmēt</i>	боји се		-T
Мн.	1. <i>tīmēmus</i>	бојимо се		-MŪS
	2. <i>tīmētis</i>	бојите се		-TĪS
	3. <i>tīmēt</i>	боје се		-NT

a, ab (предлог са абл.) означава удаљавање, одвајање — од, са

a стоји пред сугласницима: *a campō* са поља

ab стоји пред самогласницима и пред *h*:

ab arā са жртвеника, *ab Helēnā* од Хелене.

СИНТАКСА

Придев као атрибут

Придев као атрибут слаже се са својом именицом коју ближе одређује у роду, броју и падежу. Атрибутивни придев може стајати испред или иза именице, нпр. *discipŭla sedŭla* и *sedŭla discipŭla*, *agricŏla sedŭlus* и *sedŭlus agricŏla*.

Придеви изведени од властитих имена редовно стоје иза именице:

Једн.	Ном.	<i>poēta Romānus</i>	римски песник
	Ген.	<i>poētae Romāni</i>	римског песника
	Дат.	<i>poētae Romāno</i>	римском песнику
	Акуз.	<i>poētam Romānum</i>	римског песника
	Вок.	<i>poēta Romāne</i>	римски песнице
	Абл.	<i>poētā Rōmānō</i>	(о) римском песнику
Мн.	Ном.	<i>poētae Romāni</i> итд.	римски песници итд.

РЕЧИ

Именице

porta, -ae, f. врата
 femīna, -ae, f. жена
 Minerva, -ae, f. Минерва
 ager, -grī, m. њива
 Aenēas, -ae, m. Енеја
 Anchīsa, -ae, m. Анхиз
 Ascanīus, -ii, m. Асканије
 turba, ae, f. метеж
 flamma, -ae, f. пламен

Придеви

misēr, -ēra несрећан
 laetus, -a весео
 sacer, -gra (са дат.) посвећен
 multus, -a многи

Глаголи

trāho, 3. traxi, tractum вући
 dormiō, dormīre, dormīvi, dormītum
 спавати
 sentiō, sentiīre, sensi, sensum осећати,
 опажати
 adveniō, adveniīre, advēni, adventum
 долазити
 necō, 1. necāvi, necātum убити
 vāsto, 1. vastāvi, vastātum опусто-
 шити
 evādo, 3. evāsi evāsum побегну

Непроменљиве речи

cur (прилог) зашто
 nōpne (прилог) зар не, није ли
 postū (прилог) ноћу

dum (везник) док, чим
 crudelīter (прилог) немилосрдно, сурово
 inde (прилог) затим, потом

МОРФОЛОГИЈА

II или o- деклинација: именице и придеви на -er и именица vir

Пример именица puer, -i, m. дечак; vir, -i, m. човек; liber, -bri, m. књига

придев tener млад

pulcher леп

		млад дечак	човек	лепа књига	Завршеци
Једн.	Ном.	puer tener	vir	liber pulcher	-ĒR, -ĪR
	Ген.	pueri teneri	viri	libri pulchri	-I
	Дат.	puero tenero	viro	libro pulchro	-Ō
	Акуз.	puerum tenerum	virum	librum pulchrum	-ŪM
Вок.		puer tener	vir	liber pulcher	-ĒR, -ĪR
	Абл.	puero tenero	viro	libro pulchro	-Ō
Мн.	Ном.	pueri teneri	viri	libri pulchri	-I
	Ген.	puerorum tenerorum	virorum	librorum pulchrorum	-ŌRUM
	Дат.	pueris teneris	viris	libris pulchris	-IS
	Акуз.	pueros teneros	viros	libros pulchros	-ŌS
	Вок.	pueri teneri	viri	libri pulchri	-I
	Абл.	pueris teneris	viris	libris pulchris	-IS
Основа		puerō- tenerō	virō-	librō- pulchrō-	

Неке именице и придеви II деклинације који се завршавају на *-ēr* могу имати у својој промени *нейосијојано -ě*. Има, међутим, именица и придева који задржавају *-ě* у целој деклинацији. Мањи је број именица и придева код којих је *-ě* *иосијојано* (*риѐр* дечак, *генѐр* зет, *миѐр* несрећан, *теѐр* млад). По генетиву једине можемо препознати да ли је *ě* *иосијојано* (*риѐр* — *риѐри*), или *нейосијојано* (*либер* — *либри*). Код придева на *-ēr* то можемо одредити према женском роду (*теѐр*, *теѐра* али *пулчер*, *пулчра*).

Са непостојаним *ě* упоредите појаву непостојаног *a* у нашем језику нпр. *ловац* — *ловца*, *момак* — *момка*; *гобар*, *гобра*, *добро*; *бегар*, *бегра*, *бегро*.

Напомена: грчка властита имена, нпр. *Аенѐас*, мада се мењају по правилима латинске деклинације, у понеким падежима задржавају грчке наставке, нпр. акуз. *Аенѐан*.

Придев *multus* употребљава се готово увек у множини.

IV конјугација: индикатив презента актива

а̀регіо, а̀регіге а̀регіи, а̀пертум отворити

Инфинитив глагола IV конјугације завршава се на *-īre*, а̀регіге. Презентску основу добијамо кад од инфинитива одузмемо наставак *-re*. Основа глагола IV конјугације завршава се на *-ī*, а̀пері-

а̀регіо, а̀регі -ге			Презентска основа	Тематски вокал	Лични наставци
Једн.	1. а̀регіо	отварам	а̀регі-	—	-Ŏ
	2. а̀регіс	отвараш		—	-S
	3. а̀регіт	отвара		—	-T
Мн.	1. а̀регіmus	отварамо		—	-MŪS
	2. а̀регіtis	отварате		—	-TĪS
	3. а̀періunt	отварају		-u-	-NT

СИНТАКСА

1) *Misēri Troiāni dolum non timent.* Несрећни Тројанци не плаше се лукавства.

Nōn је прилог негације. Негира или читавау реченицу, или поједину реч. Кад негира реченицу, *nōn* стоји пред глаголом у личном глаголском облику, а кад негира поједину реч, онда стоји пред њом, нпр. *Non ignaviā, sed industriā scientiam augēmus.* Не лењошћу него марљивошћу повећавамо знање.

МОРФОЛОГИЈА

II или o- деклинација

Номинатив једнине: -ūm
Генитив једнине: -ī

Пример:

именица bellum, -ī, n. рат
придев saevum жестоко(о)

			Завршеци	
Једн.	Ном.	bellum saevum	жесток рат	-ŪM
	Ген.	belli saevi	жестоког рата	-Ī
	Дат.	bello saevo	жестоком рату	-Ō
	Акуз.	bellum saevum	жесток рат	-ŪM
	Вок.	bellum saevum	жестоки рате	-ŪM
	Абл.	bellō saevō	жестоким ратом	-Ō
Мн.	Ном.	bella saeva	жестоки ратови	-Ā
	Ген.	bellōrum saevōrum	жестоких ратова	-ŌRUM
	Дат.	bellis saevis	жестоким ратовима	-ĪS
	Акуз.	bella saeva	жестоке ратове	-Ā
	Вок.	bella saeva	жестоки ратови	-Ā
	Абл.	bellis saevis	жестоким ратовима	-ĪS
основа bellō- saevō-				

Именице средњег рода имају заједнички облик за номинатив, акузатив и вокатив једнине; у множини у тим падежима добијају наставак -ā. Упоредите у нашем језику кола — кола, поље — поља.

Придеви II и I деклинације могу се према завршецима поделити у две групе:

m.	f.	n.	m.	f.	n.
a) -us	-a	-um	б) -er	-ēra	-ērum
				-ra	-rum
bōnus	bōna	bōnum	tēner	tenēra	tenērum
			pulcher	pulchra	pulchrum

- 6) At sociōrum copīae magnā dūcum fortitudīne et virtūte animōsos Turni milītes vincunt.
- 7) Victoriā victorībus acerba est, quia rēgem Latīnum amittunt.
- 8) Post rēgis Latīni mortem Aenēas ex Aborigīnum et Troianōrum multitudine natiōnem Latīnam creāt.

МОРФОЛОГИЈА

III дефлекција: сугласничке основе

Номинатив јединице: — или -s
Генитив јединице: -is

Основа именица ове дефлекције завршава се двојачко:

- а) на сугласник — *сугласничке основе*
- б) на самогласник — *i-основе*.

Зато ову дефлекцију називамо *мешовитом*.

Именице сугласничких основа у генитиву јединице имају један слог више него у номинативу, па се зато и зову неједнакосложне (*imparisyllāba*).

Именице III дефлекције сугласничких основа су мушког, женског и средњег рода.

Примери типичних завршетака сугласничких основа према роду:

Мушки род	-ōr -ōris	-ōs -ōris	-o -īnis	-ēs -ītis	-ō -ōnis
Једн. Ном. Вок. Генитив	victor victōris	mōs mōris	hōmo homīnis	mīles milītis	leō leōnis
Основа	victōr-	mōr-	homīn-	milīt-	leōn-
	побед- ник	обичај	човек	војник	лав